

Na osnovu člana 17. stav 2. i člana 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine i Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 139. sjednici održanoj 14. decembra 2010. godine, donijelo je

PRAVILNIK O SIROVOM MLIJEKU

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Pravilnikom o sirovom mlijeku (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuju se osnovni standardi i kriteriji za sirovo mlijeko, razvrstavanje sirovog mlijeka kao i ostali zahtjevi koje mora zadovoljavati sirovo mlijeko pri otkupu, koje je namijenjeno za proizvodnju i stavljanje u promet.

Član 2.

(Pojam sirovog mlijeka)

Sirovo mlijeko je mlijeko dobiveno sekrecijom mliječne žlijezde jedne ili više zdravih muznih životinja iz uzgoja, koje nije zagrijavano na temperaturi iznad 40°C ili nije izlagano nikakvom tretmanu sa istim efektom.

DIO DRUGI - POSEBNE ODREDBE POGLAVLJE I. OSNOVNI STANDARDI KVALITETA SIROVOG MLIJEKA

Član 3.

(Uslovi za preradu sirovog mlijeka)

Da bi se sirovo mlijeko moglo preradivati, ono mora:

- a) poticati od muzne životinje koja je do poroda najmanje 30 dana ili je od poroda rošlo više od osam dana;
- b) zavisno od vrste muzne životinje od koje je dobiveno, biti razvrstano kao kravlje mlijeko (u daljnjem tekstu: mlijeko), te ovčije mlijeko, kozije mlijeko i bivolje mlijeko,
- c) imati svojstven izgled, boju, miris, okus i konzistenciju;
- d) u slučaju svakodnevnog skupljanja sirovog mlijeka, mlijeko mora odmah biti ohlađeno do temperature ne više od 8°C ili ne više od 6°C ako se skupljanje sirovog mlijeka ne obavlja svakodnevno.

Član 4.

(Osnovni standardi kvaliteta sirovog mlijeka)

Sirovo mlijeko mora zadovoljavati sljedeće standarde kvaliteta:

- a) da sadrži najmanje 3,2 % mliječne masti;
- b) da sadrži najmanje 2,8 % proteina;
- c) da sadrži najmanje 8,5 % suhe materije bez masti;
- d) da mu je gustoća od 1,028 do 1,034 g/cm³ na temperaturi od 2°C;
- e) da mu je stepen kiselosti od 6,6 do 6,8°SH, a pH vrijednost od 6,4 do 6,8;
- f) da mu tačka smrzavanja nije viša od - 0,520°C;
- g) da mu je rezultat alkoholne probe s 72% etilnim alkoholom negativan.

Član 5.

(Osnovni standardi kvaliteta ovčijeg sirovog mlijeka)

Ovčije sirovo mlijeko mora zadovoljavati sljedeće standarde kvaliteta:

- da sadrži najmanje 4,0 % mliječne masti;
- da sadrži najmanje 3,8 % proteina;
- da sadrži najmanje 9,5 % suhe materije bez masti;
- da mu je gustoća od 1,034 do 1,042 g/cm³ na temperaturi od 20°C;
- da mu je stepen kiselosti od 8,0 do 12,0°SH, a pH vrijednost od 6,5 do 6,8;
- da mu tačka smrzavanja nije viša od - 0,560°C.

Član 6.

(Osnovni standardi kvaliteta kozijeg sirovog mlijeka)

Kozije sirovo mlijeko mora zadovoljavati sljedeće standarde kvaliteta:

- da sadrži najmanje 2,8% mliječne masti;
- da sadrži najmanje 2,5% proteina;
- da sadrži najmanje 7,5% suhe materije bez masti;
- da mu je gustoća od 1,024 do 1,040g/cm³ na temperaturi od 20°C;
- da je stepen kiselosti od 6,5 do 8,0°SH, a pH vrijednost od 6,4 do 6,7;
- da mu tačka smrzavanja nije viša od - 0,540°C.

Član 7.

(Osnovni standardi kvaliteta bivoljeg sirovog mlijeka)

Bivolje sirovo mlijeko mora zadovoljavati sljedeće standarde kvaliteta:

- da sadrži najmanje 8% mliječne masti;
- da sadrži najmanje 11% suhe materije bez masti.

Član 8.

(Kriterij za sirovo mlijeko)

- Subjekti u poslovanju s mlijekom moraju osigurati da sirovo mlijeko zadovoljava kriterije navedene u Tabeli 1. ovog člana:

Tabela 1.

Vrsta mlijeka	Broj mikroorganizama na 30°C (u 1 ml)	Broj somatskih ćelija (u 1 ml)
kravlje	≤ 100.000 (*)	≤ 400.000 (**)
ovčije i kozije	≤ 1.500.000 (*)	-

(*) Geometrijski prosjek u toku dvomjesečnog perioda, s najmanje dva uzorka mjesečno.

(**) Geometrijski prosjek u toku tromjesečnog perioda, s najmanje jednim uzorkom mjesečno, osim ako nadležni organ ne odredi neku drugu metodologiju koja ima u vidu organoleptička odstupanja u proizvodnim količinama.

- Sirovo mlijeko koje potiče od drugih vrsta životinja, a ne od krava, namijenjeno za proizvodnju proizvoda od sirovog mlijeka, postupkom koji ne obuhvata bilo koju termičku obradu a označava se *proizvedeno od sirovog mlijeka*, subjekti u poslovanju s mlijekom moraju preduzeti mjere kako bi osigurali da sirovo mlijeko koje se upotrebljava zadovoljava kriterije navedene u Tabeli 2. ovog člana:

Tabela 2.

Broj mikroorganizama na 30°C (u 1 ml)	≤ 500.000 (*)
---------------------------------------	---------------

(*) Geometrijska sredina u toku dvomjesečnog perioda, s najmanje dva uzorka mjesečno.

Član 9.

(Primjena kriterija za sirovo mlijeko)

Kriterij u pogledu ukupnog broja mikroorganizama i somatskih ćelija sirovog mlijeka, navedenih u Tabeli 1. i Tabeli 2. člana 8. ovog pravilnika, primjenjuju se od 1.1.2014. godine.

Član 10.

(Ostali kriteriji za sirovo mlijeko)

- Ne dovodeći u pitanje primjenu Odluke o praćenju rezidua određenih materija u živim životinjama i u proizvodima životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 1/04), subjekti u poslovanju s mlijekom moraju primijeniti postupke kako bi osigurali da sirovo mlijeko ne bude stavljeno na tržište ako:
  - sadrži rezidue veterinarskih lijekova i pesticida propisanih Pravilnikom o maksimalno dozvoljenim količinama veterinarskih lijekova i pesticida u proizvodima životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 6/09),
  - sadrži određene kontaminante definirane Pravilnikom o maksimalno dozvoljenim količinama za određene kontaminante u hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 37/09)
- Sirovo mlijeko ne smije sadržavati mehaničku nečistoću.
- Sirovo mlijeko ne smije sadržavati dodatu količinu vode.

POGLAVLJE II. ISPITNI LABORATORIJI I POSTUPAK UZORKOVANJA

Član 11.

(Ispitni laboratoriji)

Ispitni laboratoriji koji obavljaju analize sirovog mlijeka moraju biti akreditirani prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17025.

Član 12.

(Postupak uzorkovanja)

Uzimanje uzorka i postupak sa uzorkom mora biti usaglašen s bosanskohercegovačkom normom: Mlijeko i mliječni proizvodi - Uputstvo za uzorkovanje BAS EN ISO 707/2008.

POGLAVLJE III. KLASIRANJE SIROVOG MLJEKA

Član 13.

(Klasiranje sirovog mlijeka)

Laboratorij razvrstava mlijeko zavisno od prosječnog broja mikroorganizama u klase, kako je navedeno u Tabeli 3. ovog člana:

Tabela 3.

Vrsta mlijeka	Sirovo kravlje mlijeko		Ovčije i kozije sirovo mlijeko
Klasa mlijeka	Broj somatskih ćelija (u 1 ml)	Broj mikroorganizama (u 1 ml)	Broj mikroorganizama (u 1 ml)
E	≤ 300.000	≤ 50.000	-
I	300.001 - 400.000	50.001 - 100.000	≤ 1.000.000
II	-	100.001 - 400.000	1.000.001 - 1.500.000
III	-	400.001 - 800.000	> 1.500.000

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.

(Prijelazni period primjene i dostizanja kriterija za sirovo mlijeko)

- Utvrđuje se prijelazni period primjene i dostizanja propisanih kriterija za sirovo mlijeko, u pogledu ukupnog broja mikroorganizama i somatskih ćelija u jednom mililitru kravlje, ovčijeg i kozijeg mlijeka kako je navedeno u st. (2) i (3) i Tabeli 4. i Tabeli 5. ovog člana.
- Prijelazni period za primjenu navedenih kriterija za sirovo mlijeko u Tabeli 4. iz stava (1) ovog člana je do 31.12.2011. godine.
- Prijelazni period za primjenu navedenih kriterija za sirovo mlijeko u Tabeli 5. stavu (1) ovog člana je od 1.1.2012. do 31.12.2013. godine.

Табела 4.

Vrsta mlijeka	Sirovo kravlje mlijeko		Ovčije i kozije sirovo mlijeko
	Broj somatskih ćelija (u 1 ml)	Broj mikroorganizama (u 1 ml)	Broj mikroorganizama (u 1 ml)
E	≤ 300.000	≤ 200.000	≤ 1.500.000
I	300.001 - 400.000	200.001 - 500.000	≤ 2.000.000
II	-	500.001 - 800.000	≤ 3.000.000
III	-	800.001 - 1.500.000	≤ 6.000.000
Van klase ili razreda	-	> 1.500.000	> 6.000.000

Табела 5.

Vrsta mlijeka	Sirovo kravlje mlijeko		Ovčije i kozije sirovo mlijeko
	Broj somatskih ćelija (u 1 ml)	Broj mikroorganizama (u 1 ml)	Broj mikroorganizama (u 1 ml)
E	≤ 300.000	≤ 80.000	≤ 1.000.000
I	300.001 - 400.000	80.001 - 200.000	≤ 1.500.000
II	-	200.001 - 400.000	≤ 2.000.000
III	-	400.001 - 800.000	≤ 4.000.000
Van klase ili razreda	-	> 800.000	> 4.000.000

Član 15.

(Službene kontrole i inspekcijски nadzor)

- (1) Službena kontrola i inspekcijски nadzor provode se na način kako je to propisano važećim zakonskim propisima.
- (2) Za utvrđivanje usklađenosti kvaliteta mlijeka s odredbama ovog pravilnika, koriste se važeće propisane metode fizičkih i hemijskih analiza za ispitivanje kvaliteta mlijeka, kao i druge validirane i međunarodno priznate metode.

Član 16.

(Prestanak važenja odredbi)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju važiti odredbe čl. 11., 12., 13. i 14. Pravilnika o kvalitetu mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura ("Službeni list SFRJ", broj 51/82), odredbe člana 18. Pravilnika o uslovima u pogledu mikrobiološke ispravnosti koje moraju zadovoljavati živežne namirnice u prometu ("Službeni list SFRJ", br. 45/83 i 43/89) i odredbe čl. 100. i 101. Odluke o načinu obavljanja veterinarsko-zdravstvenog pregleda i kontrole životinja prije klanja i proizvoda životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 82/06).

Član 17.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 335/10
14. decembra 2010. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Nikola Špirić, s. r.